

Universitätsbibliothek Wuppertal

**DIONYSII || LAMBINI MON-||STROLIENSIS RE-||GII
PROFESSORIS,|| IN || Q. HORATIVM FLACCVM EX FIDE
ATQVE || AVCTORITATE COMPLVRIVM LIBRORVM
MANV-||scriptorum à se emendatum, et aliquoties
recogni-||tum, ...**

Horatius Flaccus, Quintus

Frankfurt/Main, 1577

Ode 6: In Appollinem et Dianam

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1066](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1066)

A appellat Od. 1. lib. 1. *Nec partem solido demere de die Spernit. ex quo frangere diem* Od. 7. lib. 2. vide quæ sunt annotata hac de re ad Odam illam primam lib. 1.

VVIDI] contrarium est hoc nomen nomini *sicci*. idem enim valet *uidi*, quod *madidi*, poti. Græci dicunt *βελεργυμένοι*, à verbo *βρέχειν*, ὃ εἴρηται καὶ ἐπὶ τῷ *νέειν*, (inquit Athenæus) id est, madefacere usurpatur pro eo, quod est, bibere. Profert ille eo loco versiculum Antiphani *δὲ γὰρ φαργύτας, δαλί- λως βρέχειν*. id est, oportet enim eos, qui comedunt, largè bibere. sic Virgil. Gallo. *Vnidus hiberna uenit de glande Menalcas*.

CVM SOL OCEANO SVBEST] id est, vesperi. Et ita omnia hîc inter se contrariè respondent *sicci, uididi: manè, cum sol Oceano subest*, id est, ut dixi, vesperi. *subest Oceano* autem, est *ἀναστροφῆς*, pro eo, quod est, cum sol est sub Oceano, quod etiam à Gruquio notatum est.

B IN APOLLINEM ET
Dianam. Ode 6.

Carmen sæculare.

D Iue, quem proles Niobæa magna
Vindicem linguæ, Tityosq; raptor
Sensit, & Troiæ propè victor altæ
Phthius Achilles,

Ceteris maior, tibi miles impar:
Filius quamuis Thetidis marinæ
Dardanas turreis quateret tremenda
Cuspide pugnax.

Ille, mordaci velut icta ferro
Pinus, aut impulsa cupressus Euro,
Prócidit latè: posuitq; collum in
C Puluere Teucro.

Ille non inclusus equo Mineruæ
Sacramentito, malè feriatos
Troas, & letam Priami choréis
Falleret aulam:

Sed palàm captis grauis, heu nefas, heu,
Nescios fari pueros Achivis
Vreret flammis, etiam latentis
Matris in aluo:

Ni tuis victus, Venerisq; gratæ
Vocibus diuûm pater annuisset
Rebus Enéæ potiore ductos
Alite muros.

Doctor arguta fidicen Thaliæ

Phæbe, qui Xantho lauis amne crineis: D
Daunia defende decus camænæ
Lauis Agyieu.

Spiritum Phæbus mihi, Phæbus artem
Carminis, nomenq; dedit poëta.

Virginum primæ, pueriq; claris
Patribus orti,

Delia tutela dea, fugaceis
Lyncas, & ceruos cohibentis arcu,

Lesbium seruate pedem, meiq;
Pollicis ictum,

Ritè Latonæ puerum canentes,
Ritè crescentem face noctilucam,

Prosperam frugum, celeremq; pronos
Voluere menses.

Nupta iam dices, ego Dijs amicum,
Seculo festas referente luces,

Reddidi carmen docilis modorum
Vatis Horati.

PROLES NIOBÆA] Niobe Tantali filia Amphionis vxor, filios ex eo suscepit duodecim, sex mares, totidemque fæminas. Hæc liberorum multitudine, & pulchritudine ferox Latonam præ se contemnere ausa est, cum diceret, illam duos solum peperisse. Apollinem, & Dianam: se duodecim. Iccircò Dij hac cõtumelia offensi, Niobe filios ad vnum interemerunt: Apollo masculos in Citharone venanteis, Diana fæminas intra parietes domesticos, & propemodum in complexu, & gremio matris sagittis confixit. Iupiter autem Nioben suas miserias deslentem, ac deplorantem miseratus, eam in saxum vertit: quod vsque ad hoc tempus (vt aiunt) in Sipylo monte Phrygiæ lacrymarum fonteis profundens ab omnibus cernitur. Hæc interpres Hom. *il. ω.* quo loco hanc fabulam sic persequitur poëta, *Καὶ γὰρ τ' ἠύκομος Νιόβη ἐμνήσατο σίπυ, Τῆ περ δώδεκα παῖδες ἐνὶ μεγάροισιν ὄλοντο, Ἐξ μὲν θυγατέρες, ἔξ δ' υἱέες ἠβρόντες. Τούς μὲν Ἀπόλλων πύφην ἀπ' ἀργυρέοιο βίοιο Χαθόμενος, &c.* id est, Nam & formosa Niobe cibi memor tandem fuit, Cui duodecim filij domi interierunt, sex filia, & sex filij puberes. Hos quidem Apollo interemit suo arcu argenteo, Iratus, &c. Paulanias autem Atticis narrat, si propius spectes, saxum illud nullam mulieris speciem præ se ferre: sin longius absis, videberis (inquit) tibi mulierem marore, & lacrymis contabescentem intueri. sic Pausan. *Ταύτην τὴν Νιόβην καὶ αὐτὴς εἶδον ἀνελθὼν εἰς τὸν Σίπυλον τὸ ὄρος. ἠ δὲ πλησίον μὲν, πύτρα καὶ κρημνός ἐστιν, ὃ δὲν παρὸν τὸ σῆμα παρεχόμενος γυναικός, ἢ τ' ἄλλης, ἢ τὴν πεινύσης. εἰ δὲ γε πορρωτέρω γένοιο, δεδακρυμένῳ δόξεις ὄραν, καὶ κατηφῆ γυναικίκα.* Huc pertinet illud Ciceronis ex lib. 3. quæst. Tusc. *Et Niobe fingitur lapidea propter aeternum, credo, in luctu silentium.* Aristoteles lib. 7. de moribus ad Nicomach. vbi de continen-

A continentia, & incontinentia disputat, volens ostendere, vtramque versari in iisdem rebus, in quibus temperantia, atque intemperantia, non in ijs, quæ natura bonæ, aut honestæ sunt, quales sunt victoria, honos, liberi, parentes, neque in earum nimio: ita loquitur, καὶ ἐπαρουῶνται οἱ πόδες ταῦτα αὐτῶν δαίμονες, ἀλλ' ὅμως ἐστὶ τις ὑπερβολὴ καὶ ἐν τέλει, εἰς ὅσον ἢ Νιοβῆν, μάχιστο ποδὸς θεῶν, &c. id est, & qui in hac studium suum conferunt, laudantur: veruntamen etiam in his aliquo est nimium, si quis, vt Niobe, cum dijs pugnet. Callimachus in hymno εἰς Διόν, Nioben κακὰ γλώσσῳν nominat, id est, malignæ, propterea quod feliberorum numero, & pulchritudine Latonæ præstare dixerat.

MAGNÆ VIND. LING.] magna lingua vindicem, hoc est, μεγαλοφρονίας, seu μεγαλοφροσύνης: id est, iactantia, & gloriosæ de se, suisque rebus prædicationis: quam Græci magnam locutionem, seu magnam dictionem nominant, vltorem. magna igitur rectè interpretatur Porphir. *superba*. Atque hoc obseruatum est à Cruquio.

TITYOSQUE RAPT.] de Tityo Latonam raptare conato diximus sup. ad Odam 5. lib. 3.

B TROIÆ PROPÈ VICTOR.] cur propè victor? quia Hectorem interfecit, quo factò facilius Troia capi potuit, vt Od. 4. lib. 2. *Et ademptus Hector Tradidit fessis leniora tolli Pergama Graijs.* Victorem autem non dixit ἀπλῶς, quia ante Troiam captam à Paride interemptus est, idque Apollinis impulsu. Virg. lib. 6. *Æn. princip. Phæbe graueis Troie semper miserat labores, Dardana qui Paridis direxisti tela, manusque Corpus in Æacida.* Sed quid locutus est Achilles, quod Apollinem offenderit? id fortasse, quod est apud Homer. *il. X.* in princip. Nam eo loco Achilles minatur Apollini se de copæ nas sumturum, si potestas detur. Troianis autem sui recipiendi facultatem, spatiumque dederat Apollo Agenori similatus. sic Homer. *Ἦσ' ἀν' ποταμῶν, εἰ μὴ δυνάμεις γε παρῆν.*

ALTÆ] ἰλιάδ. ο. αἰπεινὸν πολίεθρον. & alibi sæpius Τροίης αἰπὸν πολίεθρον. & ὄδυσσ. γ. αὐτὰρ ἐπεὶ παρὰ μοιο πόλιν διεπέρασαν αἰσπῶν. Virg. lib. 2. *Æneid. ruit alto à culmine Troia.*

C PHTHIVS] Phthia Achillis patria: quod quidem notum est vel ex illo vulgatiss. Homeri versu *il. 1.* *Ἡμαρ κεν περὶ τῷ φθίῳ ἐριβόλον ἰοίμην.* quem sic Latinè reddidit M. Tull. lib. de diuin. 1. *Tertiam Phthia tempestas leta locabit.*

THETIDOS MARINÆ.] Nerei filia. Nereus autem Deus marinus.

MORD. VELVT ICTA FERRO, &c.] sic Homer. *il. 8.* Simoisium Anthemionis filium, ab Aiace Telamonio interfectum, & lethali vulnere accepto cadentem, cum vltimo comparat, quam curruum opifex ferro abscidit. Hom. *ὄδ' ἐν κοίῃσι χαμαὶ πῶν αἰγυροῦ αἶς, &c.* Et *il. 5.* Imbrium Mentoris filium ab eodem Aiace cæsum cum fraxino, ὃ δ' αὖτ' ἐπίσεν μέλη ὡς ἠτ' ὄρεος κορυφῆ ἕκαθεν περὶ φαινομένοιο Χαλκῶν τεμομένην πέρινα Χθονὶ φύλλα πέλασσε, id est, ille autem cecidit, vt fraxinus, quæ in vertice montis longè vndique apparentis ferro cæsa teneras frondeis terræ admouit. & *il. π.* Sarpedonem à Patroclo interfectum cum quercu, aut populo,

aut pinu. *Ἡριπε δ' ὡς, ὅτε τις δρυὸς ἤριπεν, ἢ ἀχρωαῖς, Ἡὲ πῆτις βλαστῆν, πῶ τ' ἔρσι πικρονὸς ἀδρες Ἐξέταμον πλέεσσι γέηκεσι γήιον εἶναι.* id est, Concidit autem vt cum quercus aliqua corruit, aut populus, aut pinus alta, seu frondosa, quam fabri securibus recens acutis exciderunt, vt esset nauale, seu pars nauis. quos Homeri versus exprimeret voluit Virg. *Æneid. 2.* vbi de Troia cadente loquitur, *Ac veluti summis antiquam in montibus ornâ, Cum ferro accisam, crebrisq; bipennibus instans Erueret agricolæ certatim: illa vsque minatur, Et tremefacta comam concusso vertice nutat, Vulneribus donec paulatim euicta supremum Congemuit, traxitque inguis auulsa ruinam.*

POSVITQUE COLL. IN PVL. TENCRO.] id est, occubuit. similia sunt illa. *Turpe solum tetigere mento. Et humum ore momordit.* de quibus diximus Od. 7. lib. 2. Verum Achilles mortem non narrat Hom. in Iliade, vt antè diximus. Tantum ὄδυσσ. γ. fit de ea mentio. lib. autem vltimo ὄδυσσ. facit animas Achilles, & Agamemnonis apud inferos vnà colloquenteis, hoc modo. *Τὸν δ' αὖτ' ἔειπεν ἄνακτα Πηλεΐδαο, Ὀλβιεππλῆος υἱὲ θεοῖς ἐπιπέεσσι Ἀχίλλεω, Ὅς θάνατος ἐν προίῃ ἐκάς Ἀργείων ἀμφὶ δέ σ' ἄλλοι Κρίνοντο πρώων καὶ Ἀχαιῶν ὕπνεσσι Μαργάμενοι ποδῶσσι, σὺ δὲ σφοδράλγχι κοίῃσι Κεῖσο μέγας μεγαλοσὶ λελασμένους ἐπποσωάων.* quorum versuum si quis postremum, & partem eius, qui antecedit, cum hoc loco Horatiano conferret, videbitur Horatius Homeri verba Latinè exprimeret voluisse. hanc autem scripturam posuitq; collū in *Pul. Tenc.* reperi in duob. Var. & Faër. Iannoct. eamque putò veram, & germanam.

ILLE NON INCLVS. EQVO. MIN. SACR.] id est, si Achilles vitam vsque ad Troiam captam perduxisset, neque à Paride Apollinis hortatu, atque impulsu interfectus esset: non per dolo, neque per insidias Troianos inopinanteis, & securos oppressisset: sed primum eos aperto Marte cepisset, deinde omnem in eos immanitatem effudisset.

EQVO] In hoc equo totius Græciæ principes inclusi, Menelaus, Vlysses, Diomedes, Pyrrhus, Mnestheus, Teucer, alique complures Troiam igni, ferròque vastarunt. de quo sic Hom. *ὄδυσσ. δ.* *Ἰππῶ ἐνὶ ξέσῳ, ἢ ἐνὶ μέδῳ πάντες ἄριστοι Ἀργείων, Τράεσσι φόρον, καὶ κῆρα φέροντες.* id est, in equo ligneo, in quo in sidebamus Græcorum principes, Troianis cædem, & interitum inferentes. & *θ. π. δ.* ἢ δὴ ἀγαλυτὸν ἀμφ' ὄδυσσῃα εἶατ' ἐνὶ πρώων ἀγορῇ κεκαλυμμένοι ἵππῳ. id est, Vlysses autem, & qui cum eo erant, sedebant in Troianorum contione, seu conuentu, seu senatu, equo tecti. & *δ.* *Αὐτὰρ ὅτ' εἰς ἵππον κατεβαίνομεν. ὃν καμ' Ἐπειος, Ἀργείων οἱ ἄριστοι.* id est, verum cum in equum descendimus, quem Epeus fabricatus est, nos Græcorum optimates, &c. Virg. *Æneid. 2.* *Instar montis equum diuina Palladis arte Ædificant, &c.* sequitur mox, *Huc delecta virum sortiti corpora furtim Includunt cæco lateri.* M. Tull. lib. 2. de oratore scribit *ex Isocratis ludo, tamquam ex equo Troiano, meros principes exiisse.* idem pro Muræna, de Catilina, eiusque copijs, ac socijs loquens, ostendensque coniurationis Catiliniæ contagionem ad plures pertinere, neque omnes illius

A tius hos principes pueros, & virgines Dianæ tutelam appellat, quia sub eius sunt tutela. aliter Od. 14. *Augustum Italia. Romæq; tutelam:* & epist. 1. lib. 1. *Mæcenatem rerum tutelam suarum* appellat.

COHIBENTIS] id est, percutientis, & vulnerantis, seu configentis lyncas & ceruos fugientes, & ita cohibentis, ac reprimentis.

LESBIUM] Sapphicum. Sappho enim Lesbica fuit.

LATONÆ PVERVM] Apollinem Latonæ filium. Ex quo Latoum appellat Oda 31. lib. 1. Puerum autem pro filio ab Horatio Græcorum more pro filio usurpari interdum solere, alibi observauimus, lectorémque admonuimus.

NOCTILVCAM] lunam nocte lucentem. Varro lib. 4. de lingua Latina, *itaque ea dicta Noctiluca in palatio. nam ibi nocte lucet templum.* Fortasse expressit epithetum *νοκταλαμπη*, quod usurpat antè Simonides, vt intelligere licet ex quibusdam eius versibus, qui reperiuntur apud Dionys. Halicarn. quod annotauit Muretus, ab Achille Statio admonitus.

B **PROSPERAM FRVGVM**] inest in nomine *prosper* interdum vis quædam agendi, vt hoc loco: & apud M. Tull. lib. 6. de repub. *Deinde est bonum generi prosper, & salutaris ille fulgor, qui dicitur Iouis. prosperam frugum* igitur interpretor, *fruges prosperantem.* suo more autem iunxit hoc nomen patrio casui.

CELEREMQUE PRON. VOLV.] *celerem voluere* gen⁹ est loquendi Horatio familiare, quod Ode Octaua annotabimus: id est, celerem in voluendis mensibus, vel celeriter voluentē mensis. hoc eò pertinet, quòd Luna 28. circiter diebus orbem suum conficit: quod est spatium menstruum: ex quo lunam Græci *μηνω*, & *μηνάς* mensis appellant. Vide quæ annotata sunt ad Odam 28. li. 3. ibi *celeris spic. Cynthia.*

PRONOS] epist. de arte poet. *Vi silua folijs pronos mutantur in annos.*

SÆC. FEST. REF. LVCES] anno centesimo, aut centesimo decimo, vt infra dicemus.

DIIS AMICVM] φίλον, id est, gratum, atque acceptum. sup. Oda 17. li. 2. *Nec dijs amicum, nec mihi te prius Obire, Mæcenas, mearum Grande decus, &c.*

REDDIDI] quod accepi, reddidi, id est, cecini, recitavi. vide annot. ad Od. 11. huius lib.

DOCILIS MODORVM] ego, quæ studiosè, & facilè didici versus, seu cantus Horatianos.

AD L. MANLIVM.

Torquatum. Ode 7.

Veris aduentu, & æqua omnibus hominibus moriendi condicione sine spe reuiuiscendi, omniumque rerum mutatione & vicissitudine propolita inuitat ad hilariter, iucundèque viuendum.

DIFFVGER E niues: redeunt iam **D**
gramina campis,
Arboribusque comæ.

Mutat terra vices: & decrefcentia ripas
Flumina pratereunt.

Gratia cum Nymphis, geminisque sorori
bus audet

Ducere nuda choros.

Immortalia ne speres, monet annus, &
almum

Quæ rapit hora diem.

Frigora mitescunt zephyris: ver proterit
æstas,

Interitura, simul

Pomifer auctunus fruges effuderit: &
mox

Bruma recurret iners. **E**

Dána tamē celeres reparāt cælestia Luna
Nos ubi decidimus

Quò pius Aeneas, quò Tullus diues, &
Ancus:

Puluis, & umbra sumus.

Quis scit, an adijciant hodiernæ crastina
summa

Tempora Dii superi?

Cūcta manus auidas fugiēt heredis, amico
Quæ dederis animo.

Cum semel occideris, & de te splendida
Minos

Fecerit arbitria, **F**

Nò, Torquate, genus, nò te faciēdia, nò te
Restituet pietas.

Infernis neque enim tenebris Diana pu-
dicum

Liberat Hippolytum:

Nec lethæa valet Theseus abrūpere caro
Vincula Pirithoo.

DIFFVGERE NIVES] Verni temporis descriptio. Est & altera lib. 1. Oda 4. *Soluitur acris hiems, &c.*

COMÆ] frondes, vt supra Od. 3. huius lib. *Et spissa nemorum comæ.* & Od. 21. lib. 1. *Vos letam flunij, & nemorum comæ, &c.* honorem appellat Od. 11. epodon. *Hic tertius december, ex quo destiti Inachia furere, Siluis honorem decuit.*